

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВР

для вступників на основі повної загальної середньої освіти та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «НАРОДНИЙ СПІВ»

На дану спеціалізацію приймаються особи, які не мають хвороби голосового апарату (довідка від фоніатра).

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

До складання вступних випробувань допускаються особи, які мають документ про підготовку відповідно до спеціальності 025 «Музичне мистецтво» за програмами вищих навчальних закладів I та II рівня акредитації, а також особи, які мають документ про повну загальну середню освіту і спеціалізовану професійну музичну освіту (здобуту в коледжах, училищах або у спеціалізованих музичних школах-інтернатах), відповідно до програм вищих музичних навчальних закладів I-II рівня акредитації.

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- жанрів пісенного фольклору України, особливості їх тематики і виконання;
- календарних та родинних обрядів в українській традиції, під час яких виконуються пісні;
- основних епічних жанрів, тематику побутових пісень — лірики українського фольклору;
- професійних творчих колективів України і навчальних закладів народного напрямку;
- персоналій видатних співаків - інтерпретаторів народного напрямку;
- загальних положень про специфіку народної манери співу, різновиди вокальних манер народного виконавства.

Уміння:

- орієнтуватися в жанрових особливостях концертного репертуару (народні пісні, обробки народних пісень, сучасні оригінальні композиції, створені на основі народнопісенного матеріалу);
- аналізувати художні засоби народного поетичного тексту;

Наявність навичок:

- основ професійного дихання співака;
- акторської майстерності, сценічної культури;
- використання власних природних здібностей;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- визначення та побудови інтервалів, акордів від ноти та гам;
- читання з листа з назвою нот.

Творчий конкурс складається з двох сесій: **«Виконавська майстерність»** та **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»**.

Перша сесія **«Виконавська майстерність»** передбачає:

- виконання двох контрастних за характером творів у фольклорному варіанті або народному стилі з супроводом і без супроводу;
- демонстрація навичок володіння фортепіано;
- виконання практичних завдання з теорії музики та сольфеджіо:

1. визначення на слух: гами мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) до п'яти знаків; інтервали діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – мажорні, мінорні, збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, Д7, з розв'язанням та обертанням, МVII7 та УмVII7 з розв'язанням та визначенням тональностей.

2. будування та спів від звука (вгору або вниз): гами мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) до п'яти знаків; інтервали діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – мажорні, мінорні, збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, Д7, з розв'язанням та обертанням, МVII7 та УмVII7 з розв'язанням та визначенням тональностей.

3. читання з листа народної мелодії з диригуванням і назвою нот.

Під час прослуховування відбувається перевірка голосових даних, виконавських навичок і сценічної майстерності (сценічний рух та акторська майстерність).

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

для солоспіву

1. Балади. Родинно-побутові стосунки / Упоряд. О. І. Дей та ін. К. : Наук. думка, 1998. 528 с.
2. «Була собі Марієчка» муз. І. Сльоти, сл. О. Матійка / І.М. Сльота «...З твого серця». К.: «Арфа», 1996.
3. «Бурсацька колядка» (солоспів). «Ой, сади, мої сади» (козацька,

- солоспів) / Л.1. Новикова Пісні Слобідської України : навч. пос. Харків: ТО Ексклюзив. 2006.188 с.
4. «Весняночка – паняночка» (весняна, солоспів) «Суботонька – неділенька» (весільна, солоспів) Обрядові пісні Слобожанщини (Сумський регіон) Фольклорні записи В.В. Дубравіна. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 446 с.
 5. «Пісня про матір» муз. І. Поклада, сл. Б. Олійника у зб.: Матвієнко Ніна «Ой виорю нивку широкоюю». К. : УЦНК «Музей Івана Гончара», 2009. 576 с.
 6. Матвієнко Ніна. Ой виорю нивку широкоюю. К. : Український центр народної культури «Музей Івана Гончара», 2003. 576 с.
 7. Народні пісні: Записи Людмили Єфремової. К. : Наукова думка, 2006. 575 с.
 8. Обрядова творчість фольклорних осередків історичної Харківщини : методичні матеріали до засвоєння і творчого втілення обрядової та народнопісенної культури / В.М.Осадча. – Харків : ХОЦНТ : Видавець Савчук О.О., 2010. 136 с.
 9. «Скаче в полі білий кінь» сл. А. Лихошвая, муз. О. Чухрая / О.І. Чухрай «Диво всепрощеної любові». Полтава, 2008. 250 с.
 - 10.«Сонечко любові» муз. О. Чухрая, сл. В. Назаренка / О. Чухрай «Сонечко любові». Полтава: «Криниця», 1996.
 - 11.«Тополі» муз. І. Сльоти, сл. М. Бакая / І.М. Сльота «...З твого серця». Київ: «Арфа», 1996.
 - 12.Пісні Слобідської України. Фонографічна збірка. Пісні Лебединщини. Вип. II. / Збирацька робота, розшифр. нотних текстів О.І. Стеблянка. упор. Л. Новикової. Харків: Майдан, 1998. 201 с.
 - 13.Укр. нар. пісні в супроводі баяну «Співає Раїса Кириченко» / Склад. М.Д. Шраменко. Київ : Музична Україна. 1998.
 - 14.Укр. нар. пісні для голосу без супроводу і в супроводі хору та інструментального ансамблю «Співає Ніна Матвієнко» / Склад. М.Д. Шраменко. Київ : Музична Україна. 1987.
 - 15.Українські народні пісні про кохання / Упоряд. В.К. Пономаренко. – Київ: Музична Україна, 1992. 159 с.
 - 16.Українські народні пісні у записах М.В. Лисенка / Упоряд. Л.А. Єфремова. Київ: Музична Україна, 1991. 352 с.

Друга сесія **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»** передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівня підготовки абітурієнтів у межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання основ теорії музики та сольфеджіо;
- знання музичної літератури і творчості композиторів в обсязі навчальних курсів закладів музичної освіти I-II рівнів акредитації та музичних шкіл;
- знання основних термінів загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи).

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки
творчого конкурсу «Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Спів двох контрастних за характером пісень у фольклорному варіанті або народному стилі з супроводом і без супроводу	1-50
2.	Виконання на музичному інструменті (народному або фортепіано) 2-х творів з переліку: етюд, частина крупної форми, поліфонія, п'єса	1-40
3.	Читання з листа народної мелодії в формі періоду з тактуванням і назвою нот	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки
за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-20
2.	Знання народнопісенного репертуару та його класифікації за жанрами	1-15
3.	Знання особливостей жанру та стилю народних пісень і творчого доробку видатних виконавців	1-15
4.	Вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму, виконавські особливості)	1-15
5.	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-15
6.	Знання музичної літератури і творчості композиторів, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва в обсязі курсів вищих закладів освіти I-II рівня акредитації	1-20
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2020 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє вокально-виконавськими навичками, знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні вокальні дані й музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє вокально-виконавськими навичками на низькому рівні, грою на інструменті – на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Майже відсутні вокальні дані й музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував початковий рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання з листа народнопісенного твору, продемонстрував дуже слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня. Вокальні дані та музичні здібності присутні на дуже низькому рівні.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував дуже низький рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання з листа народнопісенного твору, продемонстрував слабкі знання з «Основ теорії та історії

	<p>музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на низькому рівні.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував низький рівень вокального виконання. Програма, що була виконана на фортепіано (народному інструменті), лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання з листа народнописанного твору, продемонстрував невпевнені знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень. Вокальні дані та музичні здібності присутні на не достатньому рівні.</p>
<p>3. Достатній 150 – 175 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання з листа народної пісні. Має достатньо розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, але вокальні, сценічні дані та музичні здібності розвинені неповно, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва» на достатньому рівні.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання з листа народної пісні. Має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання, виявляє добрі вокальні та сценічні дані, музичні здібності, знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання з листа народної пісні. Має добре розвинутий вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Володіє достатніми навичками аналізу матеріалу, добрими вокальними даними та музичними здібностями, може самостійно виправити допущені помилки, виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».</p>

<p>4. Високий 176 – 200 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам. Абітурієнт вільно володіє навичками читання з листа народної пісні, має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, присутні деякі огріхи в нотному тексті, недостатньо чітко подана форма виконаних творів, манера виконання недостатньо характерна для регіональної співочої традиції. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам. Абітурієнт вільно володіє навичками читання з листа народної пісні, має високорозвинений вокально-мовленнєвий апарат автентичного або народно-хорового виконання. Проте, водночас, присутні незначні огріхи в нотному тексті, відчутті форми, в манері виконання, недостатньо відображається регіональна співоча традиція виконаних творів. На високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
	<p>Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програми з вокалу та фортепіано (народного інструменту) повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат автентичного або народно-хорового виконання. Продемонстрував усебічні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>

ЛІТЕРАТУРА

1. Архімович Л., Каришева Т., Шиффер Т., Шреєр-Ткаченко О. Нариси з історії української музики: у 2-х ч. К. : Мистецтво, 1964. Ч.1: Українська народна пісня. Українська дожовтнева професіональна музика. 1964. 408

- с.
2. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
 3. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація побутової традиції : навч. посіб. — Київ: Ред. журн. «Укр. світ», 2002.
 4. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
 5. История зарубежной музыки в пяти выпусках. Вып. 1. / ред. К. Розеншильд. М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конен. М., 1972; Вып. 4. / ред. М. Друскин. М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. М., 1988.
 6. Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посібник. Київ : Музична Україна, 1999.
 7. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих учбових закладів. Вінниця: Нова книга, 2004.
 8. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під. ред. М.М. Поплавського. 2-е вид., допрацьоване. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
 9. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями). Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І–ІV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 520 с.
 10. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004. ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини ХІХ ст.). К., 1989; Т.2 (друга половина ХІХ ст.). К., 1989.; Т 3 (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). К., 1990.; Т.4 (1917 – 1941). К., 1992.; Т.5 (1941 – 1960). К., 2004.
 11. Кияновська Л. Українська музична культура 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.
 12. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Т. : Астон. 2000. 340 с.
 13. Колодуб И.С. О народно-песенных традициях украинской вокальной школы. / Музыканту-педагогу. К. : Муз.Україна, 1984. 47 с.
 14. Осадча В.М. Обрядова пісенність Слобожанщини : навч. посіб. Х. : Видавець Савчук О. О., 2011. – 184 с.
 15. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
 16. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
 17. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
 18. Способин И. Элементарная теория музыки. М. : Кифара, 1996. 208 с.
 19. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.
 20. Ярмо М., Ластовецький М., Каралюс М. Історія зарубіжної музики:

організаційно-методичні матеріали до самостійної роботи студентів.
Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І.Франка, 2016. 128 с.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова